

POSTANOWIENIE

Dnia 18 listopada 2015 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Wiesław Kozielowicz (przewodniczący)

SSN Włodzimierz Wróbel

SSA del. do SN Dariusz Kala (sprawozdawca)

Protokolant Danuta Bratkrajc

przy udziale prokuratora Prokuratury Generalnej Zdzisława Brodzisza
w sprawie **D. K.**

skazanego z art. 56 ust. 3 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu
narkomanii w zw. z art. 65 § 1 kk przy zast. art. 4 § 1 kk

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na rozprawie

w dniu 18 listopada 2015 r.,

kasacji, wniesionej przez prokuratora

od wyroku Sądu Okręgowego w B.

z dnia 9 marca 2015 r.,

utrzymującego w mocy wyrok Sądu Rejonowego w B.

z dnia 24 października 2014 r.

1. oddala kasację jako oczywiście bezzasadną;

**2. kosztami sądowymi za postępowanie kasacyjne obciąża
Skarb Państwa.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 24 października 2014 r. Sąd Rejonowy w B.:

I. uznał oskarżonego D. K. za winnego popełnienia zarzucanego mu czynu,
opisanego w części wstępnej wyroku, z tym, iż przyjął, że oskarżony w
kilkudziesięciu transakcjach nabył od S. J. celem dalszej dystrybucji środki

odurzające i substancje psychotropowe w ilości nie mniejszej niż 20 kg marihuany, 16 kg haszyszu, 12 kg amfetaminy, 2.000 tabletek ekstazy oraz 100 sztuk LSD oraz w kilkudziesięciu transakcjach sprzedał P. B. oraz K. P. celem dalszej dystrybucji środki odurzające i substancje psychotropowe w ilości nie mniejszej niż 5.020 gram marihuany, 1.500 gram haszyszu, 10.000 tabletek ekstazy, 4.000 gram amfetaminy oraz 300 tabletek LSD, tj. za winnego popełnienia czynu realizującego ustawowe znamiona przestępstwa określonego w art. 56 ust. 1 i 3 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii w zw. z art. 12 k.k. w zw. z art. 65 § 1 k.k. i za to na mocy art. 56 ust. 3 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii w zw. z art. 65 § 1 k.k. przy zastosowaniu art. 4 § 1 k.k. wymierzył mu karę 3 (trzech) lat i 3 (trzech) miesięcy pozbawienia wolności oraz karę grzywny w wysokości 150 (sto pięćdziesiąt) stawek dziennych przy przyjęciu, iż wysokość jednej stawki wynosi 15 zł (piętnaście złotych);

II. na mocy art. 63 § 1 k.k. na poczet orzeczonej w pkt. I wyroku kary pozbawienia wolności zaliczył oskarżonemu okres rzeczywistego pozbawienia wolności w sprawie tj. okres od dnia 16 lipca 2008 r. do dnia 13 października 2009 r.;

III. na mocy art. 45 § 1 k.k. orzekł wobec oskarżonego środek karny w postaci przepadku korzyści majątkowej osiągniętej z popełnienia przestępstwa, tj. przepadek na rzecz Skarbu Państwa kwoty w wysokości 160.790 zł (sto sześćdziesiąt tysięcy siedemset dziewięćdziesiąt złotych);

IV. na mocy art. 44 § 4 k.k. w zw. z art. 70 ust. 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii orzekł wobec oskarżonego środek karny w postaci przepadku równowartości przedmiotów pochodzących bezpośrednio z przestępstwa, tj. przepadek na rzecz Skarbu Państwa kwoty w wysokości 352.450 zł (trzysta pięćdziesiąt dwa tysiące czterysta pięćdziesiąt złotych);

V. na mocy art. 624 § 1 k.p.k. oraz art. 17 ust. 1 ustawy z dnia 23 czerwca 1973 r. o opłatach w sprawach karnych (Dz. U. z 1983 r., nr 49, poz. 223)

zwolnił oskarżonego od ponoszenia kosztów sądowych w sprawie obciążając nimi Skarb Państwa.

Apelację od tego wyroku wniósł obrońca oskarżonego, zaskarżając go w części dotyczącej rozstrzygnięcia o karze. Odwołując się do zarzutów naruszenia przepisów prawa procesowego (szczegółowo wskazanych w apelacji), błędów w ustaleniach faktycznych oraz rażącej niewspółmierności kary, obrońca domagał się zmiany zaskarżonego wyroku poprzez wymierzenie oskarżonemu kary pozbawienia wolności w dolnych granicach ustawowego zagrożenia, ewentualnie w wymiarze niższym niż uczynił to Sąd I Instancji, a także obniżenia kwot przepadku orzeczonych na mocy art. 45 § 1 k.k. oraz art. 44 § 4 k.k. w zw. z art. 70 ust. 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii. W ramach wniosku alternatywnego obrońca domagał się uchylenia zaskarżonego wyroku i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania.

Wyrokiem z dnia 9 marca 2015 r. Sąd Okręgowy:

- I. uznał apelację za oczywiście bezzasadną i utrzymał w mocy zaskarżony wyrok;
- II. zwolnił oskarżonego D. K. od ponoszenia kosztów sądowych za postępowanie odwoławcze.

Kasację od wyroku Sądu Okręgowego z dnia 9 marca 2015 r. wniósł prokurator Prokuratury Okręgowej, zaskarżając powyższy wyrok w całości na niekorzyść oskarżonego D. K. Na podstawie art. 523 § 1 k.p.k. i art. 439 § 1 pkt 8 k.p.k. wyrokowi temu zarzucił rażące naruszenie przepisu prawa karnego procesowego, tj. art. 17 § 1 pkt 7 k.p.k., polegające na utrzymaniu w mocy wadliwego wyroku Sądu Rejonowego w B. z dnia 24 października 2014 r., na mocy którego, po ponownym rozpoznaniu sprawy, rozstrzygnięto o winie, pomimo istnienia ujemnej przesłanki procesowej w postaci powagi rzeczy osądzonej, co stanowi bezwzględną przyczynę odwoławczą wskazaną w art. 439 § 1 pkt 8 k.p.k.

Podnosząc powyższy zarzut prokurator wniósł o uchylenie wyroku Sądu Rejonowego z dnia 24 października 2014 r. w zakresie uznania D. K. za winnego przestępstwa z art. 56 ust. 1 i 3 ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii w zw. z art. 12 k.k. w zw. z art. 65 § 1 k.k. oraz wyroku Sądu Okręgowego z dnia 9 marca 2015 r. w części, w której utrzymał w mocy wyrok sądu I instancji w zakresie rozstrzygnięcia o winie i umorzenie postępowania na podstawie art. 17 § 1 pkt 7 k.p.k.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja prokuratora, wobec jej oczywistej bezzasadności, została oddalona. Przyczyny wydania takiego rozstrzygnięcia szczegółowo wskazano w jego ustnym uzasadnieniu. Sporządzone w tej sprawie z urzędu pisemne uzasadnienie ograniczono jedynie do kwestii związanych z rażącymi naruszeniami prawa zaistniałymi w obszarze art. 442 § 1 k.p.k.

Na wstępie należy nadmienić, że pierwotnie wydany wobec skazanego wyrok Sądu Rejonowego z 9 lipca 2013 r. stał się prawomocny w części dotyczącej rozstrzygnięcia o winie tj. w odniesieniu do przyjętego w nim opisu czynu przypisanego skazanemu D. K. i kwalifikacji prawnej tego czynu, wobec uchylenia przez Sąd Okręgowy wyrokiem z dnia 14 stycznia 2014 r., wskazanego wyroku sądu pierwszej instancji, jedynie w części dotyczącej rozstrzygnięcia o karze i środku karnym (w pozostałej części zaskarżony wyrok utrzymano w mocy). Tak więc w tej sprawie powstał stan, który w języku prawniczym określa się mianem horyzontalnej prawomocności części wyroku (P. Hofmański, Horyzontalna prawomocność części wyroku w procesie karnym, PS 1998, nr 4, s. 5; A. Zachuta, Horyzontalna - pozioma prawomocność przedmiotowej części wyroku, PiP 2006, z. 9, s. 115). Sąd Rejonowy po ponownym rozpoznaniu sprawy powinien, zgodnie z art. 442 § 1 *in principio* k.p.k., orzekać wyłącznie w granicach, w jakich nastąpiło przekazanie. Tymczasem Sąd Rejonowy wyrokiem z dnia 24 października 2014 r. naruszył powyższe granice orzekania formułując ponownie sentencję wyroku zawierającą m.in. opis czynu przypisanego i jego kwalifikację prawną.

Opis czynu przypisanego dokonany po raz wtóry zawierał częściowo odmienne rozstrzygnięcia w stosunku do tych wynikających z wyroku Sądu Rejonowego z dnia 9 lipca 2013 r. Sprowadzało się to do zmniejszenia w ramach tego opisu ilości nabytych przez skazanego D. K. (w celu dalszej dystrybucji) haszyszu, amfetaminy oraz tabletek LSD oraz do zmniejszenia ilości sprzedanej przez niego (w celu dalszej dystrybucji) marihuany. Sąd Rejonowy w wyroku z dnia 24 października 2014 r. zawarł także rozstrzygnięcie o karach, zaliczeniu na poczet kary pozbawienia wolności okresu rzeczywistego pozbawienia wolności skazanego, o środkach karnych oraz o kosztach procesu.

W powyższym kontekście podkreślić należy, że ustawodawca zezwala sądowni pierwszej instancji na wkroczenie w sferę objętą prawomocnością horyzontalną jedynie wówczas, gdy po wydaniu wyroku przez sąd odwoławczy i przekazaniu sprawy do ponownego rozpoznania w części dotyczącej rozstrzygnięcia o karze (środku karnym), ujawnią się nowe okoliczności wskazujące na to, że skazany jest niewinny lub należy co do niego umorzyć postępowanie (tak też postanowienie SN z 4.04.2012 r., III KK 293/11, OSNKW 2012/10/98; postanowienie SN z 3.04.2007 r., II KK 69/06, OSNwSK 2007/1/756; S. Steinborn, *Prawomocność części orzeczenia w procesie karnym*, Warszawa 2011, s. 608 – 609; A. Zachuta, *Horyzontalna - pozioma prawomocność...*, s. 117 -118). W realiach tej sprawy tego rodzaju nowe okoliczności się nie ujawniły. Sąd Rejonowy oceniając zgromadzony przez siebie materiał dowodowy doszedł jedynie do wniosku, że należy korzystniej niż uczyniono to w poprzednim wyroku określić ilość nabytych przez skazanego (w celu dalszej dystrybucji) haszyszu, amfetaminy oraz tabletek LSD oraz zmniejszyć przypisaną skazanemu ilość sprzedanej (w celu dalszej dystrybucji) marihuany. Tego rodzaju formuła wyroku stanowiła namiastkę „uniewinnienia” D. K. od tych fragmentów opisu czynu wynikającego z poprzedniego wyroku skazującego, które ujęte były dla niego pierwotnie w sposób mniej korzystny. W istocie była to jednak tylko

modyfikacja poprzednio wydanego wyroku, nie zaś uniewinnienie go od popełnienia czynu czy też umorzenie postępowania w rozumieniu art. 442 § 1 *in fine* k.p.k. Ustawodawca używając w treści art. 442 § 1 *in fine* k.p.k. zwrotów „uniewinnienie” oraz „umorzenie postępowania”, uwzględniając konieczność respektowania dyrektywy konsekwencji terminologicznej w obszarze tego samego aktu prawnego, ma na myśli uniewinnienie oraz umorzenie postępowania w znaczeniu jakie nadano tym terminom języka prawnego w treści art. 414 § 1 k.p.k. Wskazuje się tam, że w razie stwierdzenia po rozpoczęciu przewodu sądowego okoliczności wymienionych w art. 17 § 1 pkt 1 i 2 k.p.k. sąd wydaje wyrok uniewinniający, chyba że sprawca w chwili czynu był niepoczytalny (art. 414 § 1 *in fine* k.p.k.). Natomiast konieczne jest wydanie wyroku umarzającego postępowanie wówczas, gdy zaktualizuje się po otwarciu przewodu sądowego jedna z negatywnych przesłanek procesowych o jakich stanowi art. 17 § 1 pkt 3 – 11 k.p.k. (art. 414 § 1 *in principio* k.p.k.). W postępowaniu mającym jeden przedmiot główny, w warunkach art. 414 § 1 k.p.k., następuje więc uniewinnienie od całości zarzucanego czynu albo dochodzi do umorzenia całości postępowania. Tymczasem w sytuacji, jeśli istnieje konieczność zawężenia opisu czynu w relacji do tego, który wynika z aktu oskarżenia (np. poprzez skrócenie czasu przestępnego zachowania się oskarżonego, wyeliminowanie określonego zachowania się z obszaru czynu ciągłego, przyjęcie korzystniejszych ustaleń w zakresie przedmiotu wykonawczego) sąd nie uniewinnia od fragmentów tego czynu, lecz modyfikuje w tym zakresie (w ramach rozstrzygnięcia skazującego) opis czynu, dokonując stosownej korekty zgodnej z poczynionymi ustaleniami faktycznymi (zob. postanowienie SN z 12.06.2007 r., V KK 179/07, OSNKW 2008/1/3 oraz glosa P. Petasza do tego postanowienia, Lex/el.; wyrok SN z 29.10.2009 r., V KK 145/09, Lex nr 550543; postanowienie SN z 8.01.2002 r., IV KKN 656/97, Lex nr 53006; wyrok SA w Krakowie z 10.10.2013 r., II AKa 111/13, KZS 2013/12/34; wyrok SA w Warszawie z 3.12.2012 r., II AKa 304/12, LEX

nr 1240268; wyrok SA w Krakowie z 16.11.2005 r., II AKa 183/15, KZS 2006/1/39). Taki sposób formułowania treści rozstrzygnięcia respektuje zasadę niepodzielności przedmiotu procesu. Jeśli więc w danej sprawie miałyby dojść do uniewinnienia oskarżonego lub umorzenia postępowania to rozstrzygnięcie w tym zakresie musiałyby objąć całość tego przedmiotu, nie zaś jego fragment (szerzej w tej kwestii zob. M. Cieślak, Polska procedura karna. Podstawowe założenia teoretyczne, Warszawa 1984, s. 305 i n.).

W powyższy sposób należy rozumieć zwrot „uniewinnienie” i „umorzenie postępowania” na gruncie art. 442 § 1 *in fine* k.p.k. (podobnie S. Steinborn, Prawomocność części..., s. 608). W doktrynie jednoznacznie wskazuje się też, że rozwiązanie zamieszczone w art. 442 § 1 *in fine* k.p.k. „ma charakter wyjątkowy, zaś zasadą jest związanie sądu ponownie rozpoznającego sprawę granicami przekazania; zatem jeśli orzeczenie zaskarżone było np. jedynie w części dotyczącej orzeczenia o karze, i w takim jedynie zakresie sprawa została przekazana do ponownego rozpoznania, sąd pierwszoinstancyjny nie może niejako „z góry” przyjąć założenia, iż związanie granicami przekazania nie ma bezwzględno charakteru, a zatem przystępować do badania sprawy *ab ovo* na zasadach ogólnych również w płaszczyźnie zawinienia” (S. Zabłocki, Postępowanie odwoławcze w kodeksie postępowania karnego po nowelizacji, Warszawa 2003, s. 296). Podobnie na wyjątkowość regulacji art. 442 § 1 *in fine* k.p.k. wskazuje się w judykaturze (postanowienie SN z 4.04.2012 r., III KK 293/11, OSNKW 2012/10/98; wyrok SN z 21.11.2014 r., III KK 372/14, LEX nr 1554334).

Sąd Rejonowy powyższą wyjątkowość analizowanej regulacji art. 442 § 1 *in fine* k.p.k. w sposób rażący naruszył, „wkraczając” w sferę winy objętą prawomocnością horyzontalną, mimo braku ku temu ustawowych podstaw. Nie wywołało to jednak stanu z art. 17 § 1 pkt 7 k.p.k. i w konsekwencji, w postępowaniu apelacyjnym, nie zaktualizowała się bezwzględna przyczyna odwoławcza z art. 439 § 1 pkt 8 k.p.k., co wykazano w ustnym uzasadnieniu

postanowienia kończącego postępowanie kasacyjne. Wobec tego, mając na uwadze wskazania wynikające z art. 520 § 2 i 3 k.p.k., orzeczono jak w treści tego postanowienia.

O kosztach sądowych za postępowanie kasacyjne rozstrzygnięto zgodnie z art. 637a k.p.k. w zw. z art. 636 § 1 k.p.k., obciążając nimi Skarb Państwa.

kc